

alles klar 1a – gramatika

Časování pravidelných sloves v přítomném čase

Infinitiv většiny německých sloves má koncovku **-en** (kommen), méně často **-n** (wandern). Po odtržení této infinitivní koncovky získáme slovesný kmen. Slovesné tvary se pro jednotlivé osoby tvoří spojením slovesného kmene s koncovkami jednotlivých osob.

kommen	ich komm- e	wir komm- en
sloves. kmen komm-	du komm- st	ihr komm- t
	er/sie/es komm- t	sie/Sie komm- en

Končí-li kmen na sykavku (-s-, -z-, -ss-, -ß-, -tz-, -heiß-), nepřipojuje se ve 2. osobě jednotného čísla **-s** (du heiß-t). 2. a 3. osoba jednotného čísla má tedy u těchto sloves shodný tvar.

Pomocné sloveso sein

Sloveso **sein** (být) má nepravidelné časování.

ich bin	wir sind
du bist	ihr seid
er/sie/es ist	sie/Sie sind

Pořádek slov v oznamovací větě

V oznamovací větě stojí určitý tvar slovesa vždy na druhém místě. Na prvním místě stojí buď podmět (tzv. přímý pořádek slov), nebo jiný větný člen (např. příslovečné určení – jetzt, hier), v druhém případě následuje podmět až na místě třetím, tj. hned za slovesem (nepřímý pořádek slov).

Er ist heute zu Hause.	<i>On je dnes doma.</i>	(přímý pořádek slov)
Heute ist er zu Hause.	<i>Dnes je doma.</i>	(nepřímý pořádek slov)

Tázací věty začínající tázacím slovem

Jedná se o otázky doplňovací, které jsou uvozené tázacím zájmenem, příslovcem atd. Sloveso je na druhém místě, po něm následuje podmět.

Was macht er dort?	<i>Co tam dělá?</i>
Wohin gehst du heute?	<i>Kam dnes jdeš?</i>

Časování sloves s kmenem zakončeným na: -t, -d, -chn, -ffn, -tm

Končí-li kmen slovesa na **-t, -d** (warten, baden) nebo na některé skupiny souhlásek s **-n, -m** (rechnen, atmen), vkládá se mezi kmen a koncovku hláska **e**.

warten	ich warte	wir warten
sloves. kmen wart-	du wartest	ihr wartet
	er/sie/es wartet	sie/Sie warten

Modální (způsobové) sloveso: *mögen* (mít rád)

Modální (způsobová) slovesa mají nepravidelné časování v jednotném čísle. Charakteristické je, že jsou v 1. a 3. osobě jednotného čísla bez koncovky. V množném čísle se časují pravidelně.

mögen (mít rád)	ich mag du magst er/sie/es mag	wir mögen ihr mögt sie/Sie mögen
---------------------------	---	--

Určitý a neurčitý člen

Před podstatnými jmény stojí v němčině člen, a to určitý, neurčitý nebo nulový (podstatné jméno je bez členu). U osob a věcí neznámých a dosud nezmiňovaných používáme člen neurčitý – **ein, eine, ein** (nějaký, nějaká, nějaké). U osob, věcí známých nebo již zmíněných používáme člen určitý – **der, die, das** (ten, ta, to).

Hier ist eine Frau.	<i>Zde je nějaká paní.</i>
Die Frau arbeitet in Prag.	<i>Ta paní pracuje v Praze.</i>
Ich sehe ein Kind.	<i>Vidím nějaké dítě.</i>
Sehen Sie das Kind?	<i>Vidíte to dítě?</i>

Množné číslo podstatných jmen

Němčina nemá jednotnou koncovku pro množné číslo. Proto je nutné učit se současně s novým podstatným jménem nejen jeho rod (člen určitý), ale i tvar jeho množného čísla. Množné číslo se tvoří pomocí koncovek (-0, -e, -er, -(e)n, -s), někdy dochází současně i k přehlásce kmenové samohlásky (přehláska nikdy není u mn. č. zakončeného na -(e)n, -s).

der Kuchen	die Kuchen	der Bruder	die Brüder
der Freund	die Freunde	die Hand	die Hände
der Name	die Namen		
das Kind	die Kinder	das Haus	die Häuser
das Kino	die Kinos		

Tvar určitého členu v množném čísle je pro všechny rody podstatných jmen shodný – **die**. Neurčitý člen v množném čísle není, podstatná jména se členem neurčitým v jednotném čísle stojí v množném čísle bez členu.

der Mann	die Männer	ein Mann	Männer
die Frau	die Frauen	eine Frau	Frauen
das Kind	die Kinder	ein Kind	Kinder

Podstatné jméno v akuzativu (4. pádě)

Ve 4. pádě má určitý člen rodu mužského tvar **den**, u ženského a středního rodu je tvar členu shodný s 1. pádem. Neurčitý člen mužského rodu ve 4. pádě přibírá koncovku **-en** (einen), ženský a střední rod zůstává beze změny, je tedy shodný s 1. pádem (eine, ein).

Skloňování se členem určitým:

1. pád	der Mann	die Frau	das Kind
4. pád	den Mann	die Frau	das Kind

Skloňování se členem neurčitým:

1. pád	ein Mann	eine Frau	ein Kind
4. pád	einen Mann	eine Frau	ein Kind

Zjišťovací otázky

Jedná se o otázky, které začínají slovesem, podmět následuje na místě druhém. Na tento typ otázek většinou odpovídáme **ano – ne** (ja – nein).

Kennst du die Frau?	<i>Znáš tu ženu?</i>
Studiert er noch in München?	<i>Studuje ještě v Mnichově?</i>

Zápor *nicht*

Nicht je nejčastější záporkou v němčině, popírá platnost celé výpovědi nebo platnost jednotlivých větných členů. **Nicht** stojí obvykle na konci věty nebo před popíraným slovem (např. přídavným jménem, příslovcem). Často také stojí před předložkovým spojením s funkcí příslovečného určení místa nebo před názvy profesí ve spojení s **als**.

Sie kommen heute nicht.	<i>Dnes nepřijdou.</i>
Unsere Lehrerin ist nicht nett.	<i>Naše učitelka není milá.</i>
Er ist nicht zu Hause.	<i>On není doma.</i>
Er arbeitet nicht als Koch.	<i>Není kuchař./Nepracuje jako kuchař.</i>
Ich kann nicht tanzen.	<i>Neumím tancovat.</i>

Zápor *kein/keine/kein*

Zatímco zápor u slovesa se tvoří pomocí slova **nicht** (er lacht nicht), zápor u podstatného jména tvoří záporné zájmeno **kein/keine/kein** (žádný/žádná/žádné). Vyjadřuje se jím zápor u podstatných jmen, která by v kladné větě měla určitý nebo nulový člen. Toto záporné zájmeno se skloňuje jako člen neurčitý (ein/eine/ein). Tvar množného čísla je **keine**.

Ich habe keine Schwester.	<i>Nemám (žádnou) sestru.</i>
Wir sehen keinen Hund.	<i>Nevidíme (žádného) psa.</i>
Hier spielen keine Kinder.	<i>Zde si nehrají (žádné) děti.</i>
Pozor na rozdíl mezi nicht a kein!!!	
Kennst du einen Arzt?	<i>Znáš nějakého lékaře?</i>
Nein, ich kenne keinen Arzt. (člen neurčitý)	<i>Ne, neznám žádného lékaře.</i>
X	
Kennst du den Arzt? (člen určitý)	<i>Znáš toho lékaře?</i>
Nein, den Arzt kenne ich nicht.	<i>Ne, toho lékaře neznám.</i>

Přivlastňovací zájmeno v nominativu (v 1. pádě)

Přivlastňovací zájmena mají v jednotném čísle tři tvary – pro mužský, ženský a střední rod (mein Mann, meine Frau, mein Kind). Skloňují se jako člen neurčitý.

ich	mein, meine, mein	wir	unser, unsere, unser
du	dein, deine, dein	ihr	euer, eure, euer
er	sein, seine, sein	sie	ihr, ihre, ihr
sie	ihr, ihre, ihr	Sie	Ihr, Ihre, Ihr
es	sein, seine, sein		

Slovesný tvar *möchte*

Tvar **möchte** je odvozen od slovesa **mögen** (*mít rád*) a odpovídá českému *chtěl/a bych, chtěl/a by*. Infinitiv dalšího plnovýznamového slovesa, který se váže ke tvaru **möchte**, stojí na rozdíl od češtiny až na konci věty.

ich möchte	wir möchten
du möchtest	ihr möchtet
er/sie/es möchte	sie/Sie möchten

Ich **möchte** Lehrerin **werden**. *Chtěla bych se stát učitelkou.*

Er **möchte** jetzt nach Hause **gehen**. *Chtěl by teď jít domů.*

Nepravidelná slovesa: *fahren, lesen, sehen, sprechen*

Přítomný čas nepravidelných sloves se tvoří připojením osobních koncovek ke slovesnému kmeni, u některých sloves dochází ještě ve 2. a 3. osobě jednotného čísla ke změně kmenové samohlásky.

U nepravidelných sloves se samohláskou **a** v kmeni se toto kmenové **-a-** mění na **-ä-**.

fahren	ich fahre	wir fahren
	du fährst	ihr fahrt
	er/sie/es fährt	sie/Sie fahren

U nepravidelných sloves se samohláskou **e** v kmeni se toto kmenové **-e-** mění na **-i-** nebo **-ie-**.

lesen	ich lese	wir lesen
	du liest	ihr lest
	er/sie/es liest	sie/Sie lesen

sprechen	ich spreche	wir sprechen
	du sprichst	ihr sprecht
	er/sie/es spricht	sie/Sie sprechen

Slovesa s odlučitelnou předponou

Odlučitelné předpony mají přízvuk a při časování v oznamovacím i rozkazovacím způsobu se od slovesa na konci věty oddělují. Patří k nim např. **ab-**, **an-**, **aus-**, **ein-**, **mit-**, **vor-** aj. V infinitivu se píší se slovesem dohromady.

Ich hole sie ab .	<i>Vyzvednu ji.</i>
Wann fängt das an ?	<i>Kdy to začíná?</i>
Ich kann nicht einschlafen .	<i>Nemůžu usnout.</i>

Zvratná slovesa

Zvratné sloveso má u sebe zvratné zájmeno **sich**. Na rozdíl od češtiny se toto zvratné zájmeno skloňuje. Tvar **sich** se vyskytuje v infinitivu (*sich interessieren*) a ve 3. osobě jednotného a množného čísla (*sie interessiert sich, sie interessieren sich*). V 1. a 2. osobě má zvratné zájmeno shodný tvar jako osobní zájmeno ve 3. nebo ve 4. pádě.

sich freuen (<i>zvrat. zájm. ve 4. pádě</i>)	ich freue mich	wir freuen uns
	du freust dich	ihr freut euch
	er/sie/es freut sich	sie/Sie freuen sich

sich etwas kaufen
(zvrát. zájm. ve 3. pádě)

ich kaufe mir etw.
du kaufst dir etw.
er/sie/es kauft sich etw.

wir kaufen uns etw.
ihr kauft euch etw.
sie/Sie kaufen sich etw.

Sloveso: **einladen** (pozvat)

Nepravidelná slovesa se změnou kmenové samohlásky **a – ä**, jejichž kmen je zakončen na **-t** (halten – držet), **-d** (einladen – pozvat), mají ve 2. osobě jednotného čísla pouze koncovku **-st** (na rozdíl od pravidelných sloves: du arbeitest) a ve 3. osobě jednotného čísla jsou bez koncovky (er hält) nebo přibírají pouze **-t** (er lädt ein).

einladen
(pozvat)

ich lade ein	wir laden ein
du lädst ein	ihr ladet ein
er/sie/es lädt ein	sie/Sie laden ein

Osobní zájmena v akuzativu (4. pádě)

nominativ (1. pád)	akuzativ (4. pád)	nominativ (1. pád)	akuzativ (4. pád)
ich	mich	wir	uns
du	dich	ihr	euch
er	ihn	sie	sie
sie	sie	Sie	Sie
es	es		

Modální (způsobové) sloveso: **können** (moci, umět)

Modální slovesa vyjadřují stejně jako v češtině možnost, nutnost, povinnost, záměr uskutečnit daný děj. Proto jsou většinou doplněna dalším, plnovýznamovým slovesem, jehož infinitiv stojí vždy na konci věty (Er **kann** noch nicht **sprechen**. – *Ještě neumí mluvit.*).

Tato slovesa mají nepravidelné časování v jednotném čísle. Charakteristické je, že jsou v 1. a 3. osobě jednotného čísla bez koncovky. V množném čísle se časují pravidelně.

können
(moci, umět)

ich kann	wir können
du kannst	ihr könnt
er/sie/es kann	sie/Sie können

Řadové číslovky

Na řadové číslovky se ptáme **der, die, das wieviele?** Tvoří se od 2 do 19 od základní číslovky příponou **-te**. To platí, i pokud jsou poslední částí složené číslovky (102. – 119., 1002. atd.).

Nepravidelně se tvoří:

1. - der, die, das erste
3. - der, die, das dritte
8. - der, die, das achte

Od číslovky 20 se řadové číslovky tvoří příponou **-ste**. U složených číslovek počínaje 21. (der einundzwanzigste) má tvar řadové číslovky vždy jen poslední část.

der, die, das	erste
der, die, das	zweite
der, die, das	dritte
der, die, das	vierte
der, die, das	fünfte

der, die, das	sechste
der, die, das	siebte i siebente
der, die, das	achte
der, die, das	neunte
der, die, das	zehnte
19. der, die, das	neunzehnte
20. der, die, das	zwanzigste
21. der, die, das	einundzwanzigste
100. der, die, das	hundertste
101. der, die, das	hunderterste
119. der, die, das	hundertneunzehnte
1000. der, die, das	tausendste
1000000. der, die, das	million(s)te

Tyto číslovky se skloňují jako přídavná jména (der vierte Juli, in der zehnten Reihe, ...).

Podstatné jméno v dativu (3. pádě)

Ve 3. pádě má určitý člen rodu mužského a středního tvar **dem**, ženského **der**. Neurčitý člen mužského a středního rodu ve 3. pádě přibírá koncovku **-em** (einem), ženský rod **-er** (einer).

Skloňování se členem určitým:

1. pád	der Mann	die Frau	das Kind
3. pád	dem Mann	der Frau	dem Kind
4. pád	den Mann	die Frau	das Kind

Skloňování se členem neurčitým:

1. pád	ein Mann	eine Frau	ein Kind
3. pád	einem Mann	einer Frau	einem Kind
4. pád	einen Mann	eine Frau	ein Kind

Osobní zájmeno v dativu (3. pádě)

1. pád	3. pád	4. pád	1. pád	3. pád	4. pád
ich	mir	mich	wir	uns	uns
du	dir	dich	ihr	euch	euch
er	ihm	ihn	sie	ihnen	sie
sie	ihr	sie	Sie	Ihnen	Sie
es	ihm	es			

Spojka: **denn** (neboť)

Spojka **denn** patří do skupiny souřadících spojek neovlivňujících slovosled. Po této spojce následuje tedy slovosled přímý nebo nepřímý (po spojce následuje podmět nebo jiný větný člen, na 2. místě je určitý slovesný tvar, pak následují ostatní větné členy).

Ich muss viel lernen, **denn** unsere Lehrerin ist sehr streng.

Musím se hodně učit, neboť naše učitelka je velmi přísná.

Ich bleibe zu Hause, **denn ich muss** heute meiner Mutter helfen.

Zůstanu doma, neboť musím dnes pomáhat mamince.

Ich bleibe zu Hause, **denn heute muss ich** meiner Mutter helfen.

Zůstanu doma, neboť dnes musím pomáhat mamince.

Rozkazovací způsob pravidelných sloves

Rozkazovací způsob vyjadřuje výzvu, příkaz, prosbu, varování, napomenutí apod. Adresátem může být jedna nebo více osob. Tvoří se od slovesného kmene. **2. osoba j. č.** je buď **bez koncovky** (tyto tvary mají přednost), anebo připojuje **-e** (u sloves, jejichž kmen končí na **-t, -d,** nebo na spojení souhlásky s **-m, -n**). Ve 2. osobě j. i mn. č. odpadá osobní zájmeno. Množné číslo tvoří rozkazovací způsob pomocí koncovek **-en** a **-(e)t** podobně jako u způsobu oznamovacího. U 1. a 3. osoby mn. č. stojí osobní zájmeno až za slovesem.

kommen	jednotné číslo	množné číslo
	1. os. –	1. os. Kommen wir! (<i>přijďme</i>)
	2. os. Komm! (<i>přijď</i>)	2. os. Kommt! (<i>přijďte</i>)
	3. os. –	3. os. Kommen Sie! (<i>přijďte – vykání</i>)
warten	jednotné číslo	množné číslo
	1. os. –	1. os. Warten wir! (<i>čkejme</i>)
	2. os. Warte! (<i>čkej</i>)	2. os. Wartet! (<i>čkejte</i>)
	3. os. –	3. os. Warten Sie! (<i>čkejte – vykání</i>)
öffnen	jednotné číslo	množné číslo
	1. os. –	1. os. Öffnen wir! (<i>otevřme</i>)
	2. os. Öffne! (<i>otevři</i>)	2. os. Öffnet! (<i>otevřte</i>)
	3. os. –	3. os. Öffnen Sie! (<i>otevřte – vykání</i>)

Sloveso **sein** (*být*) má v rozkazovacím způsobu nepravidelné tvary.

sein	jednotné číslo	množné číslo
	1. os. –	1. os. Seien wir! (<i>budme</i>)
	2. os. Sei! (<i>bud</i>)	2. os. Seid! (<i>budte</i>)
	3. os. –	3. os. Seien wir! (<i>budte – vykání</i>)